

Vyjádření pověřeného akademického pracovníka k rigorózní práci

Jméno rigorozantky: Mgr. Michaela Knobová
Název práce: Ústavní soud jako negativní zákonodárce ve věcech omezení ústavně zaručených práv z důvodu ochrany životního prostředí
Rozsah práce: 152 str. (346 608 znaků vč. mezer)
Datum odevzdání práce: 11. 11. 2020

Rigorózní práce Mgr. Michaely Knobové na téma *Ústavní soud jako negativní zákonodárce ve věcech omezení ústavně zaručených práv z důvodu ochrany životního prostředí* je zpracována v celkovém rozsahu 152 stran, z nichž samotný text práce (od úvodu po závěr) čítá 135 stran (počet znaků vlastního textu práce je dle čestného prohlášení autorky 346 608 znaků vč. mezer). Výklad je, kromě úvodu a závěru, členěn do čtyř částí. První část v obecné rovině rozebírá ústavní východiska ochrany životního prostředí, další tři se pak zaměřují na tři různá pojetí životního prostředí v rozhodovací činnosti Ústavního soudu: jako součásti základního práva, jako veřejného zájmu a jako veřejného statku. Výklad doplňují seznamy použitých zdrojů a zkratk a povinné součásti práce (abstrakty, klíčová slova).

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma je bezpochyby aktuální. Ochrana životního prostředí se stále více prosazuje jako jeden ze základních cílů společnosti (a předpoklad její dlouhodobé existence), který se promítá i do právní úpravy, v ČR mimo jiné i pod vlivem práva EU. Podstatou právních norem, které jsou za tímto účelem přijímány, je regulace lidských činností, které mohou životní prostředí negativně ovlivňovat, což však v mnoha případech znamená zásah do ústavně garantovaných práv, která s výkonem těchto činností souvisejí. Tím, kdo případně rozhoduje, zda je takový zásah přijatelný, je Ústavní soud, který měl již několikrát možnost se obdobnou kolizí zabývat, a není pochyb, že do budoucna jeho role v tomto směru poroste.

Téma se řadí do širšího okruhu témat zabývajících se ústavněprávními (či spíše lidskoprávními) souvislostmi ochrany životního prostředí, která jsou v české i zahraniční odborné právní literatuře posledních cca dvou dekád poměrně častá, jeho specifické zaměření na roli Ústavního soudu jako negativního zákonodárce však lze označit za nové (nejsem si vědoma jiné práce zpracované na PF UK na stejné téma). Zároveň je třeba říci, že je otázkou, do jaké míry je zvolené téma samo o sobě nosné, konkrétně zda se v tomto typu rozhodovací činnosti Ústavního soudu objevují taková specifika (ve srovnání např. s rozhodováním o ústavních stížnostech), aby to odůvodnilo samostatné pojednání (připomeňme, že autorka původně zamýšlela pojednat o širším tématu omezení ústavně zaručených práv z důvodu ochrany životního prostředí, z důvodu jeho rozsahu se však rozhodla jej zúžit). I případný negativní závěr v tomto směru však může být cenným výstupem vědecké práce.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Z výše uvedených hledisek hodnotím téma jako středně náročné. Jeho výhodou je jeho jasné vymezení dané relevantními rozhodnutími Ústavního soudu. Zároveň se jedná o téma, které vyžaduje znalosti nejen z oboru práva životního prostředí, ale též ústavního práva a teorie práva, stejně jako schopnosti kritického právního myšlení a samostatné vědecké práce. Téma je též vhodné z hlediska použitelných metod vědecké práce a přímo vybízí ke kombinaci deskripce, analýzy a syntézy.

3. Formální a systematické členění práce

Zvolené systematické členění, resp. strukturu výkladu jako takovou, považuji za srozumitelnou a zajímavou. Je z ní zřejmá pečlivá práce autorky se zdroji a vědecky poctivý postup při zpracování – struktura evidentně vznikala až po analýze zdrojů, především relevantních rozhodnutí Ústavního soudu, v nichž autorka hledala společné znaky a rozdíly, které následně ve struktuře zohlednila. Jednotlivé části práce jsou z hlediska obsahu v zásadě vyvážené, ke zvážení by snad bylo pouze společné pojednání o životním prostředí jako veřejném zájmu a jako veřejném statku, které spolu souvisí a společně by vytvářely silnější „protiváhu“ základnímu přístupu, kterým je ochrana životního prostředí jako součásti základních práv. V tomto mém názoru se projevuje má „francouzská zkušenost“ s psaním vědeckých prací; i členění zvolené autorkou je však možné a vzhledem ke zvolenému kritériu legitimní.

4. Vyjádření k práci

Práci celkově hodnotím kladně, je z ní zřejmý autorčin poctivý přístup k jejímu zpracování a snaha o skutečně vědecké pojetí, zahrnující nejen základní popis relevantních rozhodnutí Ústavního soudu, ale zejména jejich kritickou analýzu a syntézu nejvýznamnějších poznatků. Autorka na řadě míst uvádí vlastní názory a nebojí se ani kritiky dílčích aspektů některých analyzovaných rozhodnutí.

5. Kritéria hodnocení práce

5.1. Splnění cíle práce

Autorka cíl práce jednoznačně nevymezuje, v úvodu však uvádí, že obsahem práce „*je kritická reflexe rozhodovací praxe Ústavního soudu při rozhodování o zrušení zákonů či jednotlivých ustanovení [...] kdy součástí rozhodování je poměrování lidských práv a zájmu na ochraně a zachování životního prostředí s jinými zájmy a právy zaručenými ústavním pořádkem*“, což by mělo mimo jiné umožnit „*vysledovat případné trendy v rozhodovací praxi, které mohou být použity pro nastínění možného budoucího vývoje*“ (str. 8). Práce skutečně tuto kritickou reflexi přináší a trendy v rozhodovací činnosti Ústavního soudu (resp. její vývoj) nastiňuje. V tomto směru lze tedy považovat „cíle“ práce za splněné.

5.2. Samostatnost při zpracování tématu, včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství

Jako tzv. pověřený akademický pracovník, tedy konzultantka práce, díky pravidelným konzultacím a možnosti sledovat postupný vývoj textu nepochybuji, že práce byla autorkou zpracována samostatně. Pokud vím, byly všechny zdroje řádně citovány a podezření z plagiátorství tedy nevzniká.

5.3. Logická stavba práce

Jak je uvedeno výše v hodnocení systematického členění práce, považuji strukturu práce za srozumitelnou a logickou. Členění výkladu v rámci hlavních částí práce, kdy autorka postupně analyzuje jednotlivá rozhodnutí Ústavního soudu, není sice nijak originální, přispívá však k přehlednosti a pochopitelnosti výkladu. Oceňuji snahu autorky u každého rozhodnutí „vypíchnout“ již v nadpisu, co bylo jeho stěžejním přínosem pro pojednávanou problematiku.

5.4. Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací

Práci se zdroji hodnotím jako velmi dobrou. Autorka jich používá dostatečné množství, a to jak v oblasti odborné literatury, tak relevantní judikatury, a žádný z hlediska tématu významný zdroj neopomíjí. Množství využitých zahraničních zdrojů je omezené, což je však s ohledem na téma práce pochopitelné. Na použité zdroje autorka též řádně odkazuje. Způsoby přenosu informace ze zdroje do textu práce jsou vhodné, včetně přiměřeného množství přímých citací.

5.5. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka provedené analýzy ve vztahu k tématu je dostatečná, kladně hodnotím již výše zmíněné kritické postřehy autorky k dílčím aspektům řady analyzovaných rozhodnutí.

5.6. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Úprava práce má standardní úroveň a nemám k ní vážné výhrady. Drobnou připomínku směřuji k nejednotnému zarovnání textu poznámek pod čarou.

5.7. Jazyková a stylistická úroveň

Jazyková a stylistická úroveň práce je velmi dobrá. Použitý styl výkladu je srozumitelný a množství chyb (ať již pravopisných, či z nepozornosti) zanedbatelné.

6. Závěrečné hodnocení a připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

S ohledem na výše uvedené konstatuji, že práce **splňuje základní požadavek kladený na rigorózní práce Rigorózním řádem UK a Pravidly pro organizaci státní rigorózní zkoušky na Právnické fakultě UK**, totiž prokazuje autorčinu schopnost samostatné tvůrčí činnosti. Jako pověřený akademický pracovník dále konstatuji, že zamýšlený záměr rigorózní práce byl odpovídajícím způsobem zpracován. **Práci proto doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro státní rigorózní zkoušku.**

V rámci obhajoby prosím autorku o vyjádření k následujícím tématům:

1. V rámci rešerše zdrojů pro zpracování původně širšího tématu práce autorka bezpochyby analyzovala i typově jiná rozhodnutí Ústavního soudu se vztahem k životnímu prostředí, konkrétně alespoň některá jeho rozhodnutí o ústavních stížnostech. Je při srovnání těchto dvou základních typů rozhodovací činnosti Ústavního soudu možné identifikovat určitá specifika typická pouze pro jeden z nich, nebo jsou argumenty a přístupy Ústavního soudu v obou případech podobné?
2. Autorka na str. 92 zmiňuje dosud nerozhodnutou věc sp. zn. Pl. ÚS 22/17 (návrh skupiny senátorů na zrušení ustanovení odst. 3 věta první ve slovech "podle tohoto zákona" v § 70 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 225/2017 Sb., a ustanovení odstavců 9, 10 a 11 v § 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 225/2017). Jaké rozhodnutí v této věci očekává s ohledem na analýzu rozhodovací činnosti Ústavního soudu jako negativního zákonodárce, kterou provedla v souvislosti se zpracováním předložené rigorózní práce, a proč?

V Ústí nad Labem dne 29. listopadu 2020

JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.
pověřený akademický pracovník